

ONTWIJK

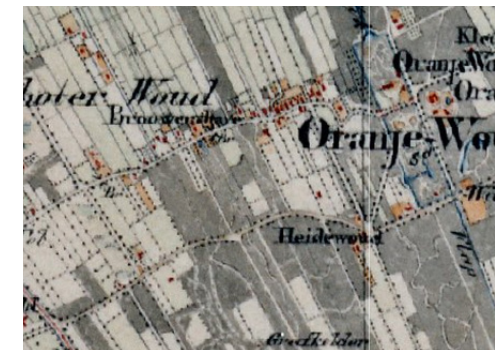
Naam:	Ontwijk
Type:	buitenplaats
Ontwerpjaraar:	1835
Uitgevoerd:	ja
Nog bestaand:	nee
Architect/bureau:	Roodbaard, L.P.
Opdrachtgever:	Daniël Engelen en Gerbrecht Roorda
Adres:	Prins Bernhardweg Oranjewoud
Archief:	Fries Museum/510-26
Literatuur:	24; 43; 105; 113; 118; 137

In 1828 werd het buiten Ontwijk aangekocht door Daniël Engelen (1791-1857). De heer Engelen was als secretaris van de grietenij Schoterland werkzaam in Heerenveen. Nadat hij Ontwijk had aangekocht liet hij het geheel ingrijpend verbouwen. Vervolgens vestigde hij zich er permanent. In 1835 kreeg Roodbaard de opdracht tot het ontwerpen van een landschappelijke aanleg.

Van dit ontwerp is de tekening bewaard gebleven. Het park neemt een bijzondere positie in binnen het oeuvre van Roodbaard. De aanleg was namelijk een gezamenlijk park van de heer Engelen en de heer Brouwer, die het naast gelegen Brouwershave bezat. Het is opvallend dat van Ontwijk twee tekeningen bestaan. Op een tekening is de gehele aanleg afgebeeld, de andere tekening toont alleen het perceel behorende bij Ontwijk. Met uitzondering van het ontbreken van zichtlijnen en bijgeschreven aanwijzing, laten beide tekeningen hetzelfde beeld zien.

Kadastraal minuutplan 1811 - 1832

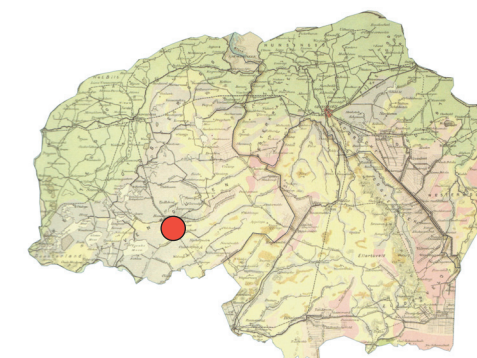
Topografische Militaire Kaart 1830 - 1850

Atlas Eekhoff 1849 - 1859

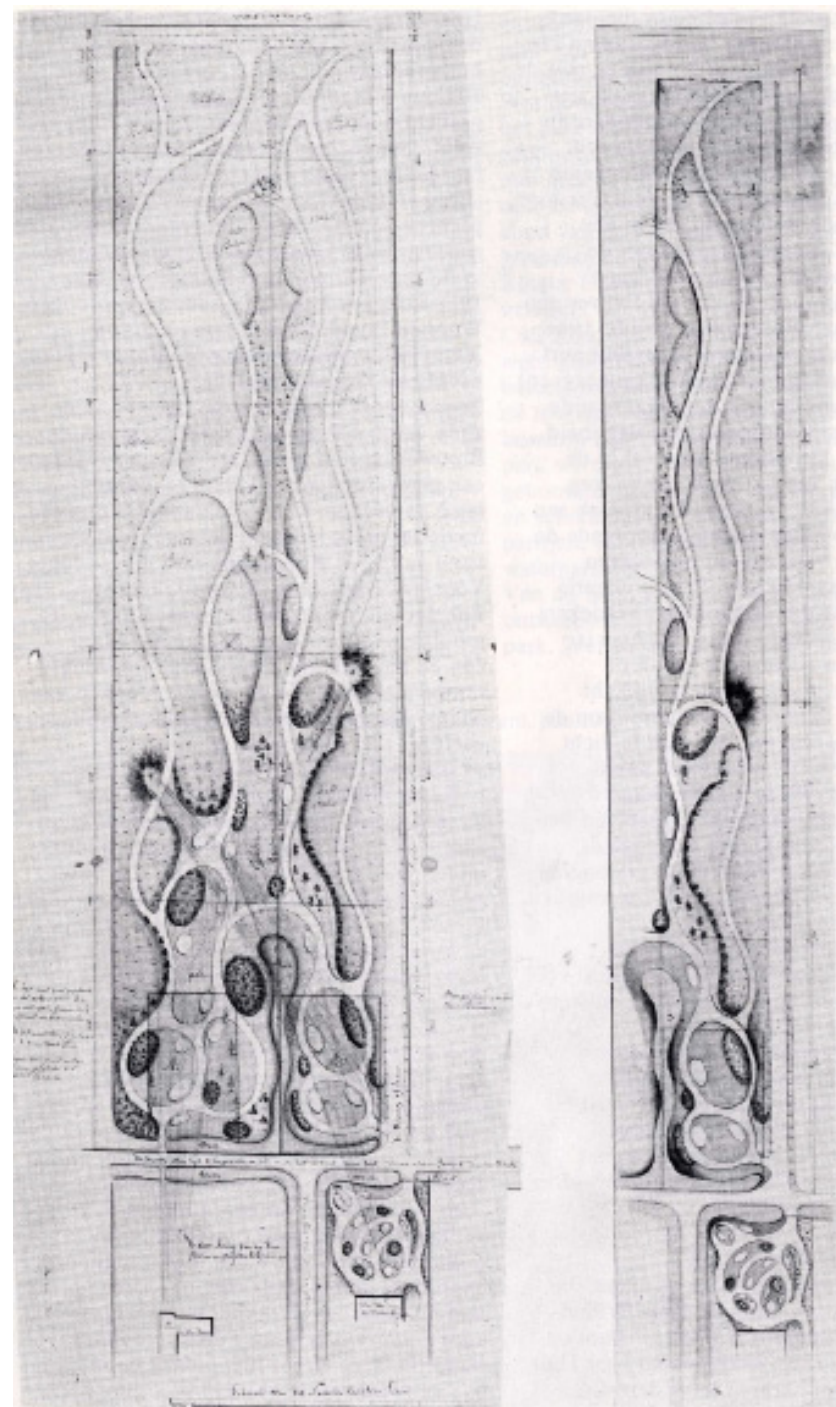
Topografische Militaire Kaart 1850 - 1864

Ook in de aanleg zelf bestaat er een verschil tussen Ontwijk en Brouwershave. Bij Ontwijk is behalve het gezamenlijke park ook een tuinaanleg in de directe omgeving van het huis afgebeeld. Het park heeft hierdoor de functie van overtuin gekregen.

Dat de tekening één ontwerp voor twee tuinen omvat, is af te lezen aan de as die het perceel in tweeën opdeelt. De landschappelijke aanleg van Ontwijk en Brouwershave is gesitueerd op een smal en langgerekt terrein. Door middel van een samenspel van zichtlijnen staan de woonhuizen – die door een weg gescheiden zijn van het perceel – in directe verbinding met het park.

Aangezien de diagonale (zicht)lijnen overheersen en er dankzij de slingerende paden diverse verbindingen tussen de twee percelen tot stand gekomen zijn, kan het park beschouwd worden als een geheel. In dit langgerekte ontwerp is het kenmerkende gebruik van verschillende maatvoeringen herkenbaar. In het eerste – gedetailleerd uitgewerkte – deel van het park zijn relatief kleinschalige perken aangelegd. Dit geldt ook voor de tuinaanleg bij het huis Ontwijk. In het overige terrein heeft Roodbaard langgerekte slingerende paden aangelegd, waardoor eveneens langgerekte perken ontstonden. De aanleg is tegenwoordig grotendeels gewijzigd, waardoor het ontwerp van Roodbaard niet meer herkenbaar is.

Schetsontwerp